Institut für Indologie Universität zu Köln ex libris

अनुचर् 1 P. 1 To follow, pursue, go after; to serve, attend or wait upon; पित्रोः पादाननुचरन् K. 368 serving. –2 To traverse, seek after, go through, wander. –3 To conduct oneself, behave.

अनुचरः 1 A companion, follower, attendant, servant; तेनानुचरेण धेनोः R. 2. 4; आत्मानुचरस्य भावं जिज्ञासमाना 26, 52; Me. 3; विबुधानुचराः Ms. 12. 47. In comp. attended or followed by; वानर°, राक्षस° &c. –2 Following a spy (चरमनुगतः). **–रा, –री** 1 A female attendant. –2 A logical or due strophe.

अनुचरित *p. p.* Followed &c. attended, विद्याधरानुचरितं किन्नरीभिस्तथैव च Mb. 3. 158. 39. **–तम्** Walk; walk in life; conduct.

अनुचारकः A follower, servant &c. ... सहचरस्तु स्यादनुचारे सहाशने। Nm. **–रिका** A female servant.

अनुचर्चिः *f.* Ved. Repeating (in a chorus).

अनुचित *a.* 1 Wrong, improper. –2 Unusual; unfit. **–अर्थः** An unusual meaning.

अनुचिन्त् 10 P. To consider, think of, call to mind; धातुर्विभुत्वमनुचिन्त्य वपुश्च तस्याः Ś. 2. 10; परमं पुरुषं दिव्यं याति पार्थानुचिन्तयन् Bg. 8. 8; धर्मार्थौ चानुचिन्तयेत् Ms. 4. 92.

अनुचिन्ता, –अनुचिन्तनम् 1 Calling to mind, thinking of, meditating upon. –2 Recalling, recollecting. –3 Constant thinking, anxiety.

अनुच्छादः The part of a man's under-garment which is allowed to hang down in front from the waist to the feet (Mar. निऱ्या).

अनुच्छित्तिः *f.*, अनुच्छेदः Non-extirpation; non-destruction; indestructibility. अविनाशी वा अरे अयमात्मा अनुच्छित्तिधर्मा। Br. Up. (?)

अनुच्छिष्ट *a.* Not rejected; pure, holy; fresh, unused; °यौवना Dk. 112.

अनुजन् 4 A. 1 To be born after, arise or be produced after, to follow in being born, arising &c.; पुत्रिकायां कृतायां तु यदि पुत्रोऽनुजायते Ms. 9. 134; अथवा जायमानस्य यच्छीलमनुजायते Mb. –2 To take after (one's parents); to be born similar to.

अनुज,–जात *p. p.* Born after, later, younger; राममनुजातः P. III. 4. 72; असौ कुमारस्तमजोऽनुजातः R. 6. 78; पुमांसमनुरुध्य जाता पुमनुजा Sk.; so स्त्र्यनुजा. **–जः, –जातः** 1 A younger brother; दन्तजातेऽनुजाते च कृतचूडे च संस्थिते। अशुद्धा बान्धवाः सर्वे सूतके च तथोच्यते॥ Some interpret the word अनुजात there to mean 'a child which has not cut teeth.' Ms. 5. 58. –2 A cadet; born again, after born, younger, later. –3 Taking after. अनुजातो हि मां सर्वैर्गुणैः श्रेष्ठो ममात्मजः Rām. 2. 2. 11. –4 Born again, invested with the sacred thread. –5 Equal, resembling; एकस्त्वमनुजातोऽसि पितरं बलवत्तरम् Rām. 6. 76. 72. **–जा, –जाता** 1 younger sitser. –2 N. of a plant (त्रायमाणालता). **–जम्** N. of a palnt (प्रपौण्डरीक; Mar. पुण्डरीक), **–Comp. –अवर** *a.* lower than the younger, youngest.

अनुजनः Attendants, followers. Mb. 4.

अनुजन्मन् *m.* [अनु जन्म यस्य] A younger brother; जननाथ तवानुजन्मनाम् Ki. 2. 17; Śi. 13. 2. 14.

अनुजीव् 1 P. 1 To depend upon for subsistence, hang on, live by or upon (something); ये च त्वामनुजीवन्ति नाहं तेषां न ते मम Rām.; स तु तस्याः पाणिग्राहकमनुजीविष्यति Dk. 122 hang or depend on, live (submissively) under, live as a subordinate to. –2 To see without envy; यां तां श्रियमसूयामः पुरा दृष्ट्वा युधिष्ठिरे। अद्य तामनुजीवामः Mb. –3 To live for any one. –4 To follow or imitate in living; प्रेमदत्तवदनानिलः पिबन्नन्वजीवदमरालकेश्वरौ R. 19. 15 v. l. (अत्यजीवत्). –5 To survive.

अनुजीविन् *a.* Dependent, living on or upon. *–m.* A dependent, servant, follower; अवञ्चनीयाः प्रभवोऽनुजीविभिः Ki. 1. 4, 10; भर्तुश्चिन्तानुवर्तित्वं सुवृत्तं चानुजीविनाम् Pt. 1. 69. °वृत्तम् conduct of a courtier; Kau. A. 5.

अनुजीव्य *a.* 1 To be served (as a master). –2 To be followed in living; आचार्यो गुरवो वृद्धा वृथा वां पर्युपासिताः। सारं यद्राजशास्त्राणामनुजीव्यं न गृह्यते॥ Rām. 6. 29. 9.

अनुज्ञा 9 U. 1 To permit, allow (a person or thing); assent or consent to, approve; authorise, sanction; तदनुजानीहि मां गमनाय U. 3. so let me go; सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् Ś. 4. 9 permitted to go; ततोऽनुजज्ञे गमनं सुतस्य Bk. 1. 23; M. 1. 19; तन्मया प्रीतिमताऽनुज्ञातम् Ś. 5 approved, agreed to. –2 To betroth, affiance; मां जातमात्रां धनमित्रनाम्नेऽन्वजानाद्भार्यां मे पिता Dk. 50. –3 To excuse, forgive; अनुप्रवेशे यद्वीर कृतवांस्त्वं ममाप्रियम्। सर्वं तदनुजानामि Mb. –4 To repent, be sorry for. –5 To request, entreat, beg; त्वां साहमनुजानामि न गन्तव्यमितो वनम् Rām. –6 To treat or behave kindly, favour; ते मां वीर्येण यशसा... अश्वैश्चाप्यन्वजानत Mb. –7 To dismiss, bid farewell (usually in caus.). *–Caus.* (–ज्ञापयति) 1 To ask or beg for, request. –2 To ask permission, ask for leave; take leave of, bid adieu to; सोऽपि तत् श्रुत्वा...वानरमनुज्ञाप्य स्वाश्रयं गतः Pt. 4; तं चक्रधरमनुज्ञाप्य स्वगृहं गतः 5; अतिथिं चानुज्ञाप्य Ms. 4. 122; 9. 82; स मातरमनुज्ञाप्य तपस्येव मनो दधे। जग्मतुश्च यथाकाममनुज्ञाप्य परस्परम् Mb.

अनुज्ञा,–ज्ञानम् [ज्ञा-अङ्-ल्युट् वा] 1 Permission, consent, sanction; गुरोरनुज्ञामधिगम्य मातः (v. l. ऋषेरनुज्ञाम्) R. 2. 66. –2 Permission or leave to depart. –3 Excusing, forgiving, allowance made for faults. –4 An order, command. **–Comp. –एषणा, –प्रार्थना** requesting permission, taking leave.

अनुज्ञात *p. p.* 1 Permitted, allowed, ब्रह्म यस्त्वननुज्ञातमधीयानादवाप्नुयात्। स ब्रह्मस्तेयसंयुक्तो नरकं प्रतिपद्यते॥ Ms. 2. 116. –2 assented to, granted, honoured, favoured. –3 authorised. –4 dismissed. –5 Taught; शिष्याणामखिलं कृत्स्नमनुज्ञातं ससंग्रहम् Mb. 12. 318. 24.